

Euroopan ympäristö Tila ja näkymät 2020

Tiivistelmä

Kansikuva: © Simon Hadleigh-Sparks, My City/EEA

Oikeudellinen huomautus

Tämän julkaisun sisältö ei välttämättä heijasta Euroopan komission tai jonkin muun Euroopan unionin toimielimen virallisia näkemyksiä. Euroopan ympäristökeskus tai sen puolesta toimivat henkilöt tai yritykset eivät ole vastuussa siitä, miten tämän raportin sisältämiä tietoja mahdollisesti käytetään.

Tekijänoikeusilmoitus

© Euroopan ympäristökeskus, 2019

Jäljentäminen on sallittua, kunhan lähde mainitaan.

Lisää tietoa Euroopan unionista on saatavissa Internetissä (<http://europa.eu>).

Luxemburg: Euroopan unionin julkaisutoimisto, 2019

ISBN 978-92-9480-116-6

doi: 10.2800/889423

Euroopan ympäristökeskus

Kongens Nytorv 6

1050 Copenhagen K

Tanska

Puhelin: +45 33 36 71 00

Internet-sivut: eea.europa.eu

Euroopan ympäristö Tila ja näkymät 2020

Tiivistelmä

Vuosisadan tärkein haaste

Euroopan ympäristön tilaa ja näkymiä koskeva raportti 2020 (SOER 2020) julkaistaan ratkaisevaan aikaan. Käynnissä on kiireellisiä kestäväan kehitykseen liittyviä haasteita, jotka vaativat nopeita systeemisiä ratkaisuja. Viesti poliittisille päättäjille Euroopassa ja maailmanlaajuisesti on yksinkertainen. Tämän vuosisadan tärkein haaste on, miten saada aikaan kehitystä kaikkialla maailmassa siten, että yhteiskunnalliset, taloudelliset ja ympäristöön liittyvät näkökohdat pysyvät tasapainossa.

Tämä on kuudes Euroopan ympäristökeskuksen (European Environment Agency, EEA) julkaisema ympäristön tila – raportti (SOER 2020). Vuoden 2020 raportissa käsitellään merkillepantavia eroja ympäristön tilan ja EU:n nykyisten lyhyen ja pitkän aikavälin poliittisten tavoitteiden välillä. Kansalaisten odotukset terveestä elinympäristöstä on täytettävä, ja se edellyttää täytäntöönpanon korostamista EU:n ja kansallisen politiikan kulmakivenä.

Meidän ei ainoastaan tarvitse tehdä enemmän, vaan meidän täytyy myös toimia eri tavoin kuin ennen. Viimeisen 40 vuoden aikana tarjoillut ympäristö- ja ilmasto- haasteiden ratkaisuvaihtoehdot eivät riitä – meidän on löydettävä aivan uusia vastauksia.. Tämän raportin tarkoituksena on tukea keskusteluja Euroopan vuoteen 2030 asti ulottuvasta toimintapolitiikkasta sekä tulevaisuudenkuvista vuoteen 2050 asti ja siitä eteenpäin.

Tulevan politiikan ja toimenpiteiden on rakennettava olemassa olevien ratkaisujen pohjalle – mutta uusimpaan ajantasaiseen tietoon tukeutuen on otettava käyttöön myös täysin uudenlaisia

lähestymistapoja– sekä sen suhteen, *mitä* meidän on tehtävä, että *miten* meidän on se tehtävä.

Viestin kiireellisyyttä ei voi painottaa liikaa. Pelkästään viimeisen 18 kuukauden aikana julkaistut tärkeimmät IPCC:n, IPBES:n, IRP:n ja UNE:n (1) laatimat globaalit tieteelliset raportit jakavat kaikki samanlaisen viestin: nykyinen kehitys on perustavanlaatuisesti kestäväan kehityksen vastaista; kestäväan kehitys on kytköksissä pääasiallisiin tuotanto- ja kulutusjärjestelmiimme; aika on loppumassa uskottavien ratkaisujen löytämiseksi ja suunnan muuttamiseksi.

Kehotukset perustavanlaatuisiin Euroopan taloutta ja nyky-yhteiskuntaa muovaaviin järjestelmätason – etenkin energiaa, liikkumista, asumista ja ruokaa koskeviin – muutoksiin eivät ole uusia. Vastaavia kehotuksia esitettiin jo vuoden 2010 ja 2015 SOER -raporteissa, ja viime vuosina EU on juurruttanut systeemisen ajattelun tärkeisiin poliittisiin aloitteisiin, kuten kierto- ja biotalouspaketteihin, vuoteen 2030 ja 2050 asti ulottuvaan ilmasto- ja energiapolitiikkaan sekä EU:n tulevaan tutkimus- ja innovaatio-ohjelmaan. EU:n kestäväan rahoituksen aloite on myös ensimmäinen laatuaan: se esittää vakavia kysymyksiä rahoitusjärjestelmän roolista muutosajurina.

On kuitenkin eri asia muuttaa ajattelutapaa kuin saada aikaan todellisia muutoksia. Nyt on keskityttävä monien jo olemassa olevien ratkaisujen ja innovaatioiden – sekä teknisten että sosiaalisten – lisäämiseen, nopeuttamiseen, sujuvoittamiseen ja täytäntöönpanoon samalla, kun edistetään tutkimus- ja kehitystyötä, satsataan käyttäytymisen muutoksiin ja, mikä ratkaisevinta, kuunnellaan ja osallistetaan kansalaisia.

(1) Hallitustenvälisen ilmastomuutospaneelin (Intergovernmental Panel on Climate Change, IPCC) raportit ilmaston lämpenemisestä 1,5 °C (Global Warming of 1.5 °C) ja ilmastomuutoksesta ja maankäytöstä (Climate Change and Land) Hallitustenvälisen luontopaneelin (Intergovernmental Science-Policy Platform report on Biodiversity and Ecosystem Services, IPBES) Global Assessment -raportti luonnon monimuotoisuudesta ja sen tuottamista ekosysteemipalveluista Kansainvälisen luonnonvarapaneelin (International Resource Panel, IRP) Maailman luonnonvararaportti YK:n ympäristöohjelman Maailman ympäristön tila 6 -raportti

Meidän ei pidä aliarvioida sosiaalista ulottuvuutta. Ymmärrettävästi on esitetty vaatimuksia oikeudenmukaisesta siirtymästä, jossa otetaan asianmukaisesti huomioon vähähiilisen talouden mahdolliset häviäjät. Poliittiset päättäjät tunnistavat systeemisen muutoksen aiheuttaman kustannusten ja hyötyjen epätasaisen jakautumisen, mutta edelleen tarvitaan vahvempaa ymmärrystä ympäristöoikeudenmukaisuudesta, kansalaisten sitoutumista ja toimivia ratkaisuja.

Meidän ei tule myöskään jättää huomiotta eurooppalaisia nuoria. He vaativat yhä kuuluvammin laajempia toimia ilmastonmuutokseen ja ympäristön tilan heikkenemiseen reagoimiseksi. Jos emme onnistu muuttamaan nykyistä suuntaa seuraavan vuosikymmenen kuluessa, heidän pelkonsa tulevaisuudesta osoittautuu perustelluksi.

SOER 2020 -raportti ei anna kaikkia vastauksia näihin monimutkaisiin haasteisiin. Se on kuitenkin Euroopan ympäristökeskuksen kattavin tähän mennessä tehty integroitu arvio ja ensimmäinen arvio, jossa keskitytään tiiviisti systeemisiin haasteisiin ja muutoksiin, joita meidän yhteiskuntana on tehtävä. Raportti rakentuu 25 vuoden

aikana kerättyihin tietoihin, analyyseihin sekä EU:n politiikkaan ja perustuu eurooppalaisten jäsenvaltioidemme ainutlaatuisen verkoston – Eionetin – tietämykseen.

Me emme voi ennustaa tulevaisuutta, mutta me voimme rakentaa sitä. Olemme vakuuttuneita, että tämä raportti on luotettava ja ajankohtainen tiedonlähde, joka voi ohjata keskusteluja EU:n tulevasta ympäristö- ja ilmastopolitiikasta. Raportti auttaa myös löytämään eurooppalaisia vastauksia YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelmaan (Agenda 2030) ja kestävän kehityksen tavoitteisiin. Euroopan on johdettava globaalia muutosta terveeseen ympäristöön oikeudenmukaisessa ja kestävässä maailmassa. Euroopan vihreän kehityksen ohjelma (European Green Deal), joka on määritelty seuraavan Euroopan komission 2019–2024 poliittisten suuntaviivojen ensisijaiseksi prioriteetiksi, tarjoaa erinomaisen kehityksen tuleville toimille. European Green Deal mahdollistaa sellaisen järjestelmäperusteisen ajattelun ja innovaatioiden luomisen, joita tarvitaan muutoksen saavuttamiseen ja sellaisen tulevaisuuden luomiseen, josta me kaikki voimme olla ylpeitä.

Hans Bruyninckx
Pääjohtaja, Euroopan ympäristökeskus

SOER 2020 -raportti pähkinänkuoressa

Vuonna 2020 Euroopalla on edessään laajuudeltaan ja kiireellisyydeltään ennennäkemättömiä ympäristöhaasteita. Vaikka EU:n ympäristö- ja ilmastopoliitikalla on saatu aikaan merkittäviä parannuksia viimeisten vuosikymmenien aikana, Euroopalla on edessään jatkuvia ongelmia, kuten luonnon monimuotoisuuden väheneminen, resurssien liikakäyttö, ilmastonmuutoksen vaikutukset ja ympäristöstä johtuvat terveys- ja hyvinvointirisikit. Maailmanlaajuiset megatrendit, kuten väestörakenteen muutos, lisäävät monia ympäristöhaasteita, kun taas teknologian nopea muuttuminen tuo mukanaan myös uusia riskejä ja epävarmuustekijöitä.

EU on havainnut nämä haasteet ja sitoutunut moniin pitkän aikavälin kestäväen kehityksen tavoitteisiin, joiden yleisenä tavoitteena on ”hyvä elämä maapallon resurssien rajoissa”. Näiden tavoitteiden saavuttaminen ei ole mahdollista ilman nopeaa ja perusteellista Euroopan ratkaisuvaihtoehtojen uudelleentarkastelua. Euroopan on pystyttävä muuttamaan niitä keskeisiä yhteiskunnallisia järjestelmiä, jotka vaikuttavat keskeisimmin ympäristöön, ilmastoon ja terveyteen – ajattelutapoja on muutettava ei pelkästään teknologian ja tuotantomenetelmien, vaan myös kulutustottumusten ja elintapojen suhteen. Systeeminen muutos vaatii välittömiä poikkileikkaavia toimia, joilla sitoutetaan monia eri politiikanaloja ja yhteiskunnan toimijoita..

Eurooppa on ratkaisevassa käännekohtassa vuonna 2020. Sen johtajat voivat muokata tulevaa kehitystä, mikä ei ole enää mahdollista heidän seuraajilleen. Tulevalla vuosikymmenellä on siten ratkaiseva merkitys sille, mitä mahdollisuuksia Euroopalla on 2000-luvulla.

Nämä ovat tiivistettynä Euroopan ympäristön tilaa ja näkymiä koskevan vuoden 2020 ympäristön tila -raportin (SOER 2020) keskeiset johtopäätökset. Raportti tarjoaa kattavan arvion Euroopan ympäristön tilasta ja tarjoaa tukea ja tietoa sekä hallinnolle että laajalle yleisölle.

Kaikkien Euroopan ympäristökeskuksen raporttien tavoitteen perustuu Euroopan ympäristötieto- ja seurantaverkoston (Eionet) työhön. Eionet on Euroopan ympäristökeskuksen ja sen 33 jäsenvaltion ja kuuden yhteistyömaan välinen kumppanuusverkosto.

Euroopan ympäristön tilan, kehityssuuntien ja tulevaisuudennäkymien ymmärtäminen vaatii integroitua lähestymistapaa, joka huomioi ympäristömuutosten vaikutusten ja muutoksen ajureiden monimutkaisuuden. SOER 2020 -raportti tarjoaa juuri tämän: raportissa esitetään maailmanlaajuiset olosuhteet, jotka muokkaavat Euroopan kehitystä (osa 1), Euroopan ympäristön eri sektoreiden kehityssuunnat ja näkymät (osa 2) sekä ne tekijät, jotka rajoittavat muutosta tai mahdollistavat sen (osa 3). Lopuksi osassa 4 pohditaan, miten Eurooppa voi muuttaa kehityskaartaan ja saavuttaa kestäväen tulevaisuuden.

SOER 2020 -raportissa esitetään useita haasteita ja esteitä, mutta nähdään myös syitä toivolle. Euroopan kansalaiset ilmaisevat yhä äänekkäämmin turhautumistaan ympäristö- ja ilmastohallinnon puutteisiin. Tietämys systeemisistä haasteista ja ratkaisuvaihtoehdoista lisääntyy, ja se heijastuu yhä enemmän EU:n poliittisiin kehyksiin. Samalla viime vuosina on ilmaantunut nopeasti innovaatioita, kuten uutta teknologiaa, liiketoimintamalleja ja yhteisöaloitteita. Jotkin kaupungit ja alueet osoittavat tietä kunnianhimoisilla ja luovilla uudennaisiin elämäntapoihin ja työelämään liittyvillä kokeiluilla sekä jakamalla ideoita ja kokemuksia verkostoissa.

Kaikki tämä kehitys ja uudet aloitteet ovat tärkeitä, koska ne luovat hallituksille mahdollisuuksia kunnianhimoisempaan politiikkaan, investointeihin ja toimiin. Esimerkit auttavat lisäämään tietoisuutta ja kannustavat kansalaisia ajattelemaan käyttäytymistään ja elämäntapojaan uudella tavalla. Euroopan on tartuttava näihin tilaisuuksiin ja käytettävä kaikkia saatavilla olevia keinoja muutoksen aikaansaamiseksi tulevalla vuosikymmenellä.

Euroopan ympäristö maailmanlaajuisesti muuttuvissa olosuhteissa

Euroopan ympäristö- ja kestävyyshaasteilla on juurensa maailmanlaajuisessa kehityksessä, joka on kestänyt vuosikymmenien ajan. Tämän ajanjakson aikana taloudellisen ja yhteiskunnallisen toiminnan ”suuri kiihtyminen” on muuttanut ihmisten ja ympäristön suhdetta. Vuodesta 1950 alkaen maailman väestö on kolminkertaistunut 7,5 miljardiin, kaupungeissa asuvien ihmisten määrä on nelinkertaistunut 4 miljardiin, taloudellinen tuotanto on kasvanut 12-kertaiseksi vety-, fosfaatti- ja kaliumlannoitteiden käyttö on lisääntynyt vastaavasti ja primäärienergian käyttö on kasvanut viisinkertaiseksi. Tämä maailmanlaajuinen kehitys näyttää lisäävän ympäristöön kohdistuvia paineita edelleen tulevaisuudessa. Maailman väestön odotetaan kasvavan lähes kolmanneksella, 10 miljardiin, vuoteen 2050 mennessä. Maailmanlaajuisesti resurssien käyttö saattaa kaksinkertaistua vuoteen 2060 mennessä veden kysynnän kasvaessa 55 prosenttia vuoteen 2050 mennessä ja energian kysynnän lisääntyessä 30 prosenttia vuoteen 2040 mennessä.

Tämä suuri kiihtyminen on epäilemättä tuonut mukanaan huomattavaa hyötyä ja lievittänyt kärsimystä sekä lisääntynyttä vaurautta eri puolilla maailmaa. Esimerkiksi äärimmäisessä köyhyydessä elävien osuus maailman väestöstä on laskenut jyrkästi – 42 prosentista vuonna 1981 alle 10 prosenttiin vuonna 2015. Tämä sama kehitys on kuitenkin aiheuttanut laajaa vahinkoa ekosysteemeille. Maailmanlaajuisesti noin 75 prosenttia maaympäristöstä ja 40 prosenttia meriympäristöstä on nyt muuttunut merkittävästi. Maapallon luonnon monimuotoisuus köyhtyy poikkeuksellisen nopeasti. Koskaan aiemmin ihmiskunnan historiassa sukupuuttoon kuoleminen ei ole uhannut näin laajaa lajien joukkoa. On näyttöä siitä, että luonnon monimuotoisuuden kuudes massasukupuutto on käynnissä.

1950-luvulta lähtien havaitut muutokset maapallon ilmastojärjestelmässä ovat olleet suurempia kuin aiemmat viimeisten tuhansien vuosien aikana havaitut muutokset. Muutokset ovat enimmäkseen seurausta ihmisen toiminnan, kuten fossiilisten polttoaineiden polttamisen, maanviljelyn ja metsäkadon, aiheuttamista kasvihuonekaasupäästöistä.

Nämä ilmastopaineet aiheuttavat valtavan paljon haittaa sekä suoraan että epäsuorasti ihmisten terveydelle ja hyvinvoinnille. Ympäristön pilaantumiseen liittyvien sairauksien ja ennenaikaisten kuolemien aiheuttama maailmanlaajuinen taakka on jo yli kolme kertaa suurempi kuin AIDSin, tuberkuloosin ja malarian aiheuttama taakka yhteensä. Tämän merkittävän kiihtymisen jatkuminen voisi kuitenkin aiheuttaa vieläkin kauaskantoisempia uhkia, jos paineet saavat aikaan sellaisten ekosysteemien, kuten

arktisen alueen, koralliriuttojen ja Amazonin sademetsän, romahtamisen. Tällaiset äkilliset ja peruuttamattomat muutokset voisivat häiritä vakavasti luonnon kykyä tarjota olennaisia ekosysteemipalveluja, kuten ruokaa ja luonnonvaroja, puhdasta vettä ja hedelmällisen maaperän ylläpitoa sekä sen toimimista puskurina luonnonkatastrofeja vastaan.

Euroopalla on ollut teollistumisen edelläkävijänä keskeinen rooli näiden maailmanlaajuisen muutosten aikaansaamisessa. Tällä hetkellä Eurooppa kuluttaa edelleen enemmän resursseja ja heikentää ympäristöntilaa enemmän kuin monet muut alueet maailmassa. Korkean kulutustasonsa tyydyttämiseksi Eurooppa on riippuvainen maailman muista osista otetuista tai niissä käytössä olevista luonnonvaroista kuten vedestä, maasta, biomassasta ja muista materiaaleista. Näin ollen monet eurooppalaiseen tuotantoon ja kulutukseen liittyvät ympäristövaikutukset näkyvät Euroopan ulkopuolella.

Yhteen laskettuina nämä muutokset muodostavat valtavan haasteen Euroopalle ja muille alueille maailmassa. Sosiaalisen ja taloudellisen kehityksen nykyinen kehityskaari on tuhoamassa ekosysteemejä, jotka pohjimiltaan ylläpitävät ihmiskuntaa. Siirtyminen kestäväen kehityksen polulle vaatii nopeaa ja laajamittaista ympäristön kuormittamisen vähentämistä - sekä paljon nykyistä laajempia toimia.

Euroopan ympäristö vuonna 2020

Maailmanlaajuisen ympäristö- ja ilmasto- haasteiden luonteen ja laajuuden selkiytyessä toimintalinjat ovat kehittyneet. Euroopan ympäristöpoliittista kehystä – ympäristösäännöstöä – muovaavat yhä enemmän kunnianhimoiset pitkän aikavälin visiot ja tavoitteet. Euroopan ympäristöä ja yhteiskuntaa koskeva yleinen visio on esitetty seitsemännessä ympäristöä koskevassa toimintaohjelmassa (7. EAP), jonka tavoitteena on, että vuoteen 2050 mennessä:

”Elämme hyvin maapallon ekologisten resurssien rajoissa. Vaurautemme ja terveellinen ympäristömme perustuvat innovatiiviseen kiertotalouteen, jossa mitään ei tuhlaata ja jossa luonnonvaroja hallinnoidaan kestävästi ja luonnon monimuotoisuutta suojellaan, arvostetaan ja ennallistetaan yhteiskuntamme resilienssiä parantavasti. Vähähiilinen kasvumme on jo kauan sitten kytketty irti resurssien käytöstä, mikä mahdollistaa turvallisen ja kestäväen globaalin yhteiskunnan.”

EU:n ympäristöpolitiikkaa ohjaa 7. EAP:n kolme temaattista poliittista prioriteettia: (1) suojellaan, säilytetään ja parannetaan EU:n luontopääomaa, (2) muutetaan EU resurssitehokkaaksi, vihreäksi ja kilpailukykyiseksi

vähähiiliseksi taloudeksi ja (3) suojellaan EU:n kansalaisia ympäristöön liittyviltä terveyteen ja hyvinvointiin kohdistuvilta riskeiltä. Viime vuosina EU on myös omaksunut useita strategisia toimintakehyksiä, joissa keskitytään muuttamaan EU:n taloutta ja tiettyjä järjestelmiä (esim. energia, liikuminen) siten, että saadaan aikaan vaurautta ja oikeudenmukaisuutta – samalla myös suojellen ekosysteemejä. YK:n kestävä kehityksen tavoitteet täydentävät näitä tavoitteita tarjoten kehityksen transformatiiviselle muutokselle, jossa otetaan huomioon sosiaalisten, taloudellisten ja ympäristöön liittyvien tavoitteiden keskinäiset riippuvuussuhteet.

Euroopan pitkän aikavälin visiota ja täydentäviä toimintalinjoja vasten tarkasteltuna on selvää, ettei Eurooppa edisty tarpeeksi nopeasti ympäristöhaasteiden kohtaamisessa. SOER 2020 -raportin viimeaikaisten kehityssuuntien ja näkymien arvioinnin viestit ovat selkeät: poliittiset toimenpiteet ovat olleet tehokkaampia ympäristön kuormittumisen ehkäisyssä kuin luonnon monimuotoisuuden ja ekosysteemien sekä ihmisen terveyden ja hyvinvoinnin suojelemisessa. Vaikka Euroopan ympäristöhallinnolla on takanaan onnistumisia, ongelmat pysyvät eivätkä näkyvät Euroopan ympäristön tilasta tulevina vuosikymmeninä ole rohkaisevia (taulukko ES.1).

On selvää, ettei luontopääomaa ole vielä onnistuttu turvaamaan 7. EAP:n pyrkimysten mukaisesti. Pienellä osalla suojelluista lajeista (23 %) ja elinympäristöistä (16 %) suojeleminen on suotuisalla tasolla. Eurooppa ei myöskään näytä pystyvän saavuttamaan tavoitteitaan pysäyttämään luonnon monimuotoisuuden vähenemisen vuoteen 2020 mennessä. Eurooppa on saavuttanut tavoitteensa suojeltujen maa- ja merialueiden osoittamisessa, ja jotkin lajit ovat elpyneet, mutta suurin osa muista tavoitteista jää todennäköisesti saavuttamatta.

Luontopääomaan kohdistetuista poliittisista toimenpiteistä on ollut hyötyä joillakin alueilla, mutta monet ongelmat jatkuvat edelleen ja jotkin ongelmat pahenevat. Epäpuhtauksien väheneminen on esimerkiksi parantanut vedenlaatua, mutta EU on edelleen kaukana hyvän ekologisen tilan saavuttamisesta kaikissa vesistöissä vuoteen 2020 mennessä. Maankäyttö on parantunut, mutta maiseman pirstoutuminen lisääntyy edelleen, mikä vahingoittaa elinympäristöjä ja luonnon monimuotoisuutta. Ilman pilaantuminen vaikuttaa edelleen luonnon monimuotoisuuteen ja ekosysteemeihin; 62 prosenttia Euroopan ekosysteemeistä altistuu liiallisille typipitoisuuksille, mikä aiheuttaa rehevöitymistä. Ilmastonmuutoksen vaikutuksen luonnon monimuotoisuuteen ja ekosysteemeihin odotetaan lisääntyvän samalla kun ihmistoiminta, kuten maatalous, kalatalous, liikenne, teollisuus ja energiantuotanto, aiheuttavat edelleen luonnon monimuotoisuuden vähenemistä ja haitallisia päästöjä.

Eurooppa on edistynyt enemmän resurssitehokkuuden ja kiertotalouden suhteen. Materiaalien kulutus on vähentynyt ja resurssitehokkuus parantunut, samalla kun bruttokansantuote on kasvanut. Kasvihuonekaasupäästöt ovat vähentyneet 22 prosenttia vuosina 1990–2017 sekä toimintalinjojen että taloudellisten tekijöiden ansiosta. Uusiutuvien energialähteiden osuus energian loppukulutuksesta on kasvanut tasaisesti 17,5 prosenttiin vuonna 2017. Energiatehokkuus on parantunut, ja energian loppukulutus on vähentynyt karkeasti vuoden 1990 tasolle. Epäpuhtauksien päästöt sekä ilmaan että veteen ovat vähentyneet samalla kun EU:n kokonaisvedenotto on vähentynyt 19 prosentilla vuosina 1990–2015.

Viimeaikainen kehitys näyttää kuitenkin vähemmän positiiviselta. Esimerkiksi energian kysyntä on tosiasiaassa kasvanut vuodesta 2014 lähtien, ja jos tämä suunta jatkuu, EU:n vuoden 2020 energiatehokkuustavoitetta ei ehkä saavuteta. Haitalliset liikenteen ja maatalouden päästöt ovat myös lisääntyneet, ja vaarallisten kemikaalien tuotanto ja kulutus ovat pysyneet muuttumattomina. Vuoden 2030 näkymät viittaavat siihen, että nykyinen muutosvauhti ei ole riittävä vuosille 2030 ja 2050 asetettujen ilmasto- ja energiatavoitteiden saavuttamiseksi. Lisäksi ympäristön huomioiminen ja ympäristönäkökulmien integroiminen talouden eri sektoreilla ei ole onnistunut, mitä kuvaa maanviljelyn jatkuvat luonnon monimuotoisuutta heikentävät sekä vesistöjä ja maaperää pilaavat vaikutukset.

Eurooppa on onnistunut osittain suojaamaan kansalaisiaan ympäristön muutoksista johtuvista, terveyteen ja hyvinvointiin kohdistuvilta riskeiltä. Esimerkiksi juoma- ja uimavesien laatu on yleensä ottaen hyvä koko Euroopassa. Joillakin alueilla on kuitenkin edelleen ongelmia, ja näkymät ovat huolestuttavat. Esimerkiksi tietyt hitaasti hajoavat, liikkuvat kemikaalit kestävät jopa edistyksestä juomaveden käsittelyä. Vaikka ilman epäpuhtauksien päästöt ovat vähentyneet, melkein 20 prosenttia EU:n kaupunkiväestöstä asuu kuitenkin alueilla, joissa ilman epäpuhtauksien pitoisuudet ovat EU:n ilmanlaatustandardia suurempia. Pienhiukkasille altistuminen aiheuttaa vuosittain noin 400 000 ennenaikaista kuolemaa Euroopassa, valtaosin Keski- ja Itä-Euroopan maissa.

Melu, vaaralliset kemikaalit ja ilmastonmuutos vaikuttavat edelleen ihmisten terveyteen ja hyvinvointiin. Ilmastonmuutoksen kiihtyminen lisää todennäköisesti riskejä, etenkin heikossa asemassa olevissa ryhmissä. Vaikutukset voivat aiheutua lämpöaaltojen, metsäpalojen, tulvien ja tartuntatautien esiintyvyyksien muutoksista. Ympäristöstä johtuvat terveysriskit eivät myöskään vaikuta kaikkiin ihmisiin samalla tavoin; Euroopassa on merkittäviä

Taulukko ES.1 Yhteenveto menneistä kehityssuunnista, tulevista näkymistä ja mahdollisuuksista saavuttaa tavoitteet

Teema	Trendit ja kehityssuunnat		Toimenpidetavoitteiden saavuttamisen mahdollisuudet		
	Menneet kehityssuunnat (10–15 vuotta)	Näkymät vuoteen 2030 asti	2020	2030	2050
Luontopääoman suojeleminen, säilyttäminen ja parantaminen					
Suojellut maa-alueet					
Suojellut merialueet					
EU:ssa suojellut lajit ja elinympäristöt					
Yleiset lajit (linnut ja perhoset)					
Ekosysteemien tila ja palvelut					
Vesien ekosysteemit ja kosteikot					
Hydromorfologiset paineet					
Meriekosysteemien ja merien luonnon monimuotoisuuden tila					
Meriekosysteemeihin kohdistuvat paineet ja vaikutukset					
Kaupungistuminen, maatalousalueet ja metsätalous					
Maaperän kunto					
Ilman pilaantuminen ja sen vaikutukset ekosysteemeihin					
Kemiallinen pilaantuminen ja sen vaikutukset ekosysteemeihin					
Ilmastonmuutos ja sen vaikutukset ekosysteemeihin					
Resurssitehokas vähähiilinen kiertotalous					
Materiaaliresurssien tehokkuus					
Materiaalien kiertokäyttö					
Jätteen tuotto					
Jätehuolto					
Kasvihuonekaasupäästöt ja hillitsemistoimet					
Energiatehokkuus					
Uusiutuvat energialähteet					
Ilman epäpuhtauksien päästöt					
Teollisuuden päästöt					
Teollisuuden puhtaat tekniikat ja prosessit					
Kemikaalipäästöt					
Vedenotto ja sen paineet pinta- ja pohjavesiin					
Merien kestävä käyttö					
Ihmisten suojaaminen terveyteen ja hyvinvointiin kohdistuvilta ympäristöriskeiltä					
Ilman epäpuhtauksien pitoisuudet					
Ilman pilaantuminen ja sen vaikutukset ihmisten terveyteen ja hyvinvointiin					
Väestön altistuminen ympäristömelulle ja sen vaikutukset ihmisten terveyteen					
Hiljaiden alueiden säilyttäminen					
Saastumisen aiheuttama kuormitus vesistöihin ja sen yhteys ihmisten terveyteen					
Kemiallinen pilaantuminen ja sen aiheuttamat riskit ihmisten terveydelle ja hyvinvoinnille					
Ilmastonmuutoksen riskit yhteiskunnalle					
Ilmastonmuutoksen sopeutumisstrategiat ja -suunnitelmat					
Arvio menneistä kehityssuunnista (10–15 vuotta) ja näkymistä vuoteen 2030 asti		Arvio valikoitujen toimenpidetavoitteiden saavuttamisen mahdollisuuksista			
	Myönteinen kehityssuunta vallitsevana	Vuosi		Suurelta osin saavuttamassa	
	Vaihtelevia kehityssuuntia	Vuosi		Osittain saavuttamassa	
	Kielteinen kehityssuunta vallitsevana	Vuosi		Suurelta osin jää saavuttamatta	

Huomautus: Tavoitteiden vuosiluku ei osoita tarkkaa tavoitevuotta vaan tavoitteiden ajanjakson.

paikallisia ja alueellisia eroja sosiaalisen haavoittuvuuden ja ympäristön aiheuttamille terveysvaaroille altistumisen suhteen. Ympäristöstä johtuvien terveysriskien ja hyvinvointiin kohdistuvien riskien väheneminen näyttää epävarmalta. Systemiset terveysriskit ovat monimutkaisia, ja tietopohjasta löytyy merkittäviä aukkoja ja epävarmuuksia.

Systemisten haasteiden ymmärtäminen ja niihin vastaaminen

Suurten, ympäristöön liittyvien haasteiden pysyvyyttä voidaan selittää useilla toisiinsa liittyvillä tekijöillä. Ensiksikin ympäristön kuormittuminen on pysynyt merkittävänä kuormittumista vähentävistä toimista huolimatta. Muutoksen tahti on myös hidastunut joillakin tärkeillä alueilla, kuten kasvihuonekaasupäästöjen, teollisuuden päästöjen, jätteen syntymisen, energiatehokkuuden ja uusiutuvien energialähteiden osuuden kohdalla. Tämä tarkoittaa sitä, että asteittaiset tehokkuuden parannukset eivät riitä, vaan on tehostettava ympäristöpolitiikan täytäntöönpanoa sen koko hyödyn saavuttamiseksi.

Ympäristöjärjestelmien monimutkaisuus merkitsee myös sitä, että ympäristöpaineiden vähenemisen ja luontopääomassa sekä ihmisten terveydessä ja hyvinvoinnissa näkyvien parannusten välillä on huomattava viive. Ympäristövaikutukset, kuten luonnon monimuotoisuuden väheneminen, johtuvat usein hyvin moninaisista tekijöistä. Niin sanotut ulkoiset tekijät voivat kumota poliittisten toimien ja paikallisten hallintatoimien vaikutukset. Ulkoisia tekijöitä voivat olla globaalit kehityssuunnat, kuten väestönkasvu, taloustuotanto ja resurssien käyttö, jotka kaikki vaikuttavat Euroopan tilanteeseen. Huolta tulevaisuudessa aiheuttavat myös muutosvoimat, kuten tekninen ja geopoliittinen kehitys, joiden vaikutukset ovat epäselviä.

On tärkeää tunnistaa, että Euroopan ympäristö- ja kestävyysvaasteiden pysyvyys on erottamattomasti kytköksissä taloudelliseen toimintaan ja elämäntapoihin, etenkin yhteiskuntajärjestelmiimme, jotka tuottavat eurooppalaisten perustarpeet, kuten ruoan, energian ja liikkumisen. Yhteiskunnan resurssien käyttö ja päästöt ovat monimutkaisella tavalla sidoksissa työpaikkoihin ja ihmisten tuloihin, infrastruktuuriin, laitteistoihin ja osaamista koskeviin investointeihin, käyttäytymiseen ja elintapoihin sekä julkishallinnon toimiin ja instituutioihin.

Nämä keskinäiset yhteydet yhteiskunnan järjestelmien sisällä ja välillä tarkoittavat sitä, että Euroopan pitkän aikavälin kestävyystavoitteiden saavuttamiseksi tarvittavilla, nopeiden ja kauaskantoisten muutosten tiellä on merkittäviä esteitä. Esimerkiksi:

- Tuotanto- ja kulutusjärjestelmiä luonnehtivat lukkoon lyödyt toimintatavat ja polkuriippuvuus. Järjestelmän osat – teknologia, infrastruktuurit, ymmärrys jne. – ovat usein kehittyneet yhdessä vuosikymmenien aikana. Radikaalit muutokset järjestelmissä saattavat siis todennäköisesti häiritä investointeja, työpaikkoja, totuttua käyttäytymistä ja arvoja ja voivat näin synnyttää vastustusta muutosten piirissä olevilla toimialoilla, alueilla tai kuluttajissa.

- Järjestelmien keskinäiset yhteydet ja takaisinkytkennät merkitsevät sitä, että muutokset voivat saada usein aikaan tahattomia seurauksia tai yllätyksiä. Esimerkiksi teknologian tuomia etuja saattavat heikentää elintapojen muutokset, jos esimerkiksi tehokkuuden paraneminen johtaa kustannussäästöihin, mikä taas mahdollistaa kulutuksen lisääntymisen.

- Tuotanto- ja kulutusjärjestelmät ovat myös suoraan ja epäsuorasti yhteydessä toisiinsa. Ne ovat esimerkiksi riippuvaisia yhteisestä luontopääomasta, joka tuottaa luonnonvaroja, käsittelee jätteitä ja sitoo päästöjä. Resurssien välinen kytkeytyvyys merkitsee sitä, että ongelmien huomioon ottaminen yhdellä alueella voi aiheuttaa hatonta haittaa muualla, esimerkiksi metsäkatoa ja elintarvikkeiden hintojen nousua biopolttoaineen tuotannon takia.

Euroopan ympäristöhaasteiden systeminen luonne auttaa selittämään vakiintuneeseen ympäristöhallintoon perustuvan lähestymistavan rajoitteita vaaditun muutoksen aikaansaamisessa. Vaikka edistysaskeleita on havaittu ruokaan, energiaan ja liikkumiseen liittyvissä järjestelmissä, ympäristövaikutukset ovat edelleen suuria, eivätkä nykyiset suuntaukset ole pitkän aikavälin ympäristö- ja kestävyystavoitteiden mukaisia.

Kasvava tutkimuksen ja käytännön kokemuksen määrä tarjoaa tietoa siitä, miten perustavanlaatuisen systeminen muutos voidaan saada aikaan. Systemiset muutokset ovat pitkän aikavälin prosesseja, jotka riippuvat ratkaisevasti sellaisten innovaatioiden ilmaantumisesta ja leviämisestä, jotka saavat aikaan vaihtoehtoisia ajattelu- ja elintapoja – uusia sosiaalisia käytäntöjä, teknologioita, liiketoimintamalleja, luontoon perustuvia ratkaisuja jne. Etukäteen on mahdotonta tietää tarkasti, millaisia innovaatioita ilmaantuu, miten ne yhdistetään elämäntapoihin vai yhdistetäänkö niitä ollenkaan ja millaisia kestävyysvaikutuksia niillä on. Muutoksiin liittyviä lukuisia epävarmuustekijöitä, konflikteja ja kompromisseja.

Systemisen muutoksen ymmärtämisellä on merkittäviä vaikutuksia hallinnolle. Tietämyksen ja keinojen kasvaessa hallinnon toiminta vaihtuu piloteista laajempiin, koko yhteiskunnan läpäisevien kestävä kehityksen innovaatioiden ja muutosten mahdollistamiseen. Ylhäältä alas suuntautuvalla

suunnittelulla on edelleen tehtävänsä joissakin yhteyksissä. Hallitusten on kuitenkin myös löydettävä tapoja hyödyntää kansalaisten, yhteisöjen ja yritysten kykyä.

Tämän saavuttaminen edellyttää panostuksia kaikilla politiikan aloilla ja hallinnon tasoilla kohti yhteisiä tavoitteita. Ympäristöpolitiikan välineet ovat edelleen välttämättömiä. Systemisen muutoksen mahdollistaminen vaatii kuitenkin paljon laajempaa poliittisten välineiden kirjoa edistämään innovaatiota ja kokeiluja, mahdollistamaan uusien ideoiden ja lähestymistapojen leviämistä ja varmistamaan sen, että rakenteellisten taloudellisten muutosten tuomat tulokset ovat hyödyllisiä ja oikeudenmukaisia. Muutosprosessien monimutkaisuus ja epävarmuus merkitsevät sitä, että hallitusten on myös löydettävä tapoja, joilla ne koordinoivat ja ohjaavat koko yhteiskuntaa kohti pitkän aikavälin kestävyystavoitteita ja hallitsevat riskit ja tahattomat seuraukset, joita vääjäämättä kuuluu systeemiseen muutokseen.

Mihin Eurooppa on menossa?

SOER2020-raportin osat 1–3 korostavat Euroopan kohtaamien haasteiden pysyvyyttä, laajuutta ja kiireellisyyttä. EU:n vuoden 2050 kestävyysvision saavuttaminen on edelleen mahdollista, mutta se edellyttää muutosta toimien luonteessa ja laajuudessa. Tämä merkitsee sekä vakiintuneiden ympäristöpolitiikan välineiden vahvistamista että uusien innovatiivisten lähestymistapojen omaksumista hallintoon. Osassa 4 esitetään useita tärkeitä alueita, joissa tarvitaan toimia muutoksen aikaansaamiseksi.

Poliittisten toimintalinjojen vahvistaminen, integraatio ja johdonmukaisuus: Nykyisten poliittisten toimintalinjojen täysimääräinen täytäntöönpano veisi Euroopan pitkälle kohti sen vuoden 2030 ympäristötavoitteiden saavuttamista. Täysimääräinen täytäntöönpano edellyttää rahoituksen ja valmiuksien lisäämistä, yritysten ja kansalaisten sitoutumista, paikallisten, alueellisten ja kansallisten viranomaisten parempaa koordinoitua sekä vahvempaa tietopohjaa. Täytäntöönpanon lisäksi Euroopan on puututtava päätöksenteon puutteisiin ja heikkouksiin, esimerkiksi maankäytön, maaperän ja kemikaalien suhteen. Ympäristötavoitteiden parempi integrointieri sektoreiden päätöksentekoon on myös välttämätöntä, samoin kuin politiikan johdonmukaisuuden parantaminen.

Systemisempää päätöksentekoa ja pitkän aikavälin sitovia tavoitteita: Kasvava määrä keskeisiä järjestelmiä (esim. energia ja liikkuminen) koskevia strategisia toimintatapoja, jotka edistävät siirtymistä vähähiiliseen kiertotalouteen, ovat tärkeitä, jotta saadaan aikaan koko

yhteiskunnan läpäisevä muutos. Tämä pitkän aikavälin poliittisten kehysten kattavuus on kuitenkin laajennettava myös muihin tärkeisiin järjestelmiin ja kysymyksiin, kuten ruokaan, kemikaaleihin ja maankäyttöön. Vertailukelpoisia monialaisia strategioita tarvitaan myös hallinnon muilla tasoilla – valtioiden-, alueiden- ja kaupunkien tasoilla. Sidosryhmien sitouttaminen transformatiivisten visioiden ja polkujen laatimiseen on tärkeää erilaisten eurooppalaisten realiteettien heijastamiseksi ja ympäristöön, yhteiskuntaan ja talouteen liittyvien lisähyötyjen maksimoimiseksi.

Kestävää kehitystä tavoittelevan kansainvälisen toiminnan johtaminen:

Eurooppa ei voi saavuttaa kestävyystavoitteitaan eristyksissä. Maailmanlaajuiset ympäristö- ja kestävyysongelmat vaativat maailmanlaajuisia toimia. EU:lla on merkittävä diplomaattinen ja taloudellinen vaikutusvalta, jota se voi käyttää edistämään kattavien sopimusten, kuten luonnon monimuotoisuutta ja resurssien käyttöä koskevien sopimusten, hyväksymistä. YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelman (Agenda 2030) täysimääräinen täytäntöönpano Euroopassa ja täytäntöönpanon aktiivinen tukeminen muilla alueilla on välttämätöntä, jos Euroopan tarkoituksena on toimia globaalina johtajana kohti kestävään kehitykseen pyrkivää muutosta. Kestävän kehityksen tavoitteiden käyttö yleisenä kehityksen seuraavien kymmenen vuoden politiikan luomiselle voisi olla tärkeä askel kohti Euroopan vuoden 2050 vision toteutumista.

Innovoinnin edistäminen koko yhteiskunnassa:

Kehityskaaren muuttaminen riippuu ratkaisevasti sellaisten erityyppisten innovaatioiden ilmaantumisesta ja leviämisestä, jotka saavat aikaan uusia ajattelu- ja elintapoja. Tämän muutoksen siemenet ovat jo olemassa. Yhä useampi yritys, yrittäjä, tutkija, kaupunki ja paikallinen yhteisö kokeilee jo erilaisia tuotanto- ja kulutustapoja. Käytännössä innovaatiot kuitenkin kohtaavat suuria esteitä. Julkisella vallalla ja instituutioilla on siten ratkaiseva rooli systemisen muutoksen mahdollistamisessa. Ympäristöpolitiikka on edelleen välttämätöntä, mutta järjestelmätason innovaatiot vaativat panoksia useilta eri politiikan alueilta tutkimuksesta, innovoinnista, alakohtaisista ja teollisuutta koskevista toimintalinjoista koulutukseen, hyvinvointiin, kauppaan ja työllisyyteen.

Investointien vahvistaminen ja rahoituksen uudelleen linjaaminen:

Vaikka kestävän kehityksen muutosten saavuttaminen edellyttää suuria investointeja, eurooppalaiset hyötyvät niistä suuresti. Niillä vältetään luonnon ja yhteiskunnan vahinkoja, ja ne luovat taloudellisia ja sosiaalisia mahdollisuuksia. Hallitusten on hyödynnettävä täysimääräisesti julkisia resursseja, joilla voidaan tukea kokeiluja, investoida innovaatioihin ja luontopohjaisiin ratkaisuihin, tehdä kestäviä hankintoja ja tukea niitä aloja

ja alueita, joihin muutosten vaikutukset kohdistuvat. Julkisilla investoinneilla on myös keskeinen rooli yksityisen kulutuksen ohjaamisessa. Ne muokkaavat investointi- ja kulutusvalintoja ja sitouttavat julkisen sektorin kestäviin investointeihin toteuttamalla EU:n kestävä rahoituksen toimintaohjelmaa.

Riskien hallinta ja sosiaalisesti oikeudenmukaisen siirtymän varmistaminen:

Kestävä kehityksen muutosten onnistunut hallitseminen edellyttää sitä, että yhteiskunnat tunnustavat mahdolliset riskit, mahdollisuudet ja kompromissit ja suunnittelevat tapoja niiden kohtaamiseksi. Poliittisilla päätöksillä on keskeinen rooli oikeudenmukaisen siirtymän saavuttamisessa, esimerkiksi tukemalla niiden teollisuusalojen yrityksiä ja työntekijöitä, jotka ovat asteittain poistumassa, uudelleen koulutuksella, tuilla, teknisellä avulla tai investoinneilla, jotka auttavat muutoksesta kärsineitä alueita. Tekniseen ja yhteiskunnalliseen kehitykseen liittyvien riskien ja mahdollisuuksien varhainen tunnistaminen on yhdistettävä mukautuviin lähestymistapoihin, jotka perustuvat kokeiluihin, seurantaan ja oppimiseen.

Tiedon ja toiminnan yhdistäminen: Kestävä kehityksen muutosten saavuttaminen edellyttää erilaista uutta ymmärrystä, joka perustuu moniin tieteenaloihin ja tiedon tuotannon tapoihin. Tarvitsemme ymmärrystä järjestelmistä, jotka kuormittavat ympäristöä, kestävä kehityksen poluista, lupaavista aloitteista ja muutoksen esteistä. Ennakoivien

menetelmien kautta voidaan sitouttaa ihmisiä osallistaviin prosesseihin ja tutkia yhdessä tulevaisuuden eri vaihtoehtoja, seurauksia sekä riskejä tai mahdollisuuksia. Asiaankuuluvan näytön tuottaminen, jakaminen ja käyttö täysimääräisesti saattaa edellyttää muutoksia tiedon tuotannossa ja käytössä. Tieteellisen tiedon yhdistäminen vahvemmin päätöksentekoon ja toimintaan sisältää myös uusien taitojen tai institutionaalisten rakenteiden kehittämistä.

Seuraavat 10 vuotta

Kestävä kehityksen Agenda 2030:n ja Pariisin sopimuksen tavoitteiden saavuttaminen edellyttää kiireellisiä toimia kaikilla näillä alueilla seuraavien kymmenen vuoden aikana. Eurooppa ei saavuta kestävyysvisiotaan ”hyvästä elämästä maapallon resurssien rajoissa” vain edistämällä taloudellista kasvua ja yrittämällä hallita kasvun haittavaikutuksia ympäristö- ja sosiaalipolitiikan välineillä. Sen sijaan kestävästä kehityksestä on tultava johtava periaate kunnianhimoiselle ja yhtenäiselle politiikalle ja toiminnalle koko yhteiskunnassa. Transformatiivisen muutoksen mahdollistaminen vaatii sitä, että kaikki hallinnon alueet ja tasot toimivat yhdessä ja valjastavat kansalaisten, yritysten ja yhteisöjen pyrkimykset, luovuuden ja voiman. Vuonna 2020 Euroopalla on ainutlaatuinen tilaisuus johtaa maailmanlaajuisia toimia kestävyysaasteiden vastaamiseen. Nyt on aika toimia.

Tietoja SOER 2020 -raportista

Euroopan ympäristökeskus (European Environment Agency, EEA) on neuvoston asetuksella (ETY) N:o 1210/90 perustettu EU:n virasto. Asetuksella perustettiin myös Euroopan ympäristötieto- ja seurantaverkosto (Eionet) 33 jäsenmaan ^(?) ja kuuden yhteistyömaan ^(?) kumppanuusverkostoksi. Euroopan ympäristökeskuksen tehtävä on yhdessä Eionetin kanssa tuottaa ja toimittaa tietoa, jotta asianomaiset sidosryhmät EU:n toimielimissä ja Eionet-maissa voivat tehdä tietoon perustuvia päätöksiä Euroopan ympäristön tilan parantamiseksi ja siirtymiseksi kohti kestävästä kehityksestä.

Yksi Euroopan ympäristökeskuksen tärkeimmistä tehtävistä on julkaista ympäristön tilaa, kehityssuuntia ja näkymiä koskeva raportti viiden vuoden välein. Raportteja on julkaistu vuodesta 1995 lähtien, ja niissä on arvioitu Euroopan ympäristön tilaa ja näkymiä ja tiedotettu EU:n politiikan täytäntöönpanosta ja kehityksestä. Raporteissa on seurattu menneitä kehityssuuntia, arvioitu asetettujen tulevaisuustavoitteiden edistymistä, sekä EU:n politiikan mahdollisuuksia edistää pitkän aikavälin tavoitteiden saavuttamista.

Aiempien raporttien tavoin Euroopan ympäristön tilaa ja näkymiä vuonna 2020 koskeva raportti (SOER 2020) antaa asianmukaisia, luotettavia ja vertailukelpoisia tietoja, jotka perustuvat moniin EEA:ll ja Eionetille saatavilla oleviin lähteisiin. Raportin laatimista on ohjannut huomio, että ympäristökysymykset ovat yhteydessä useimpiin yhteiskunnan osa-alueisiin. Tämä vaikuttaa kestävästä kehityksestä toteutumisen tulevaisuuden näkymiin, myös sidosryhmät tarvitsevat uudenlaista tietoa toimiansa tukemiseen.

SOER 2020 -raportti perustuu edeltäjänsä, maaliskuussa 2015 julkaistun raportin johtopäätöksiin. SOER 2015 -raportti osoitti, että EU:n politiikan täytäntöönpano on saanut aikaan merkittäviä parannuksia Euroopan ympäristön tilaan ja ihmisten hyvinvointiin. Euroopalla on kuitenkin edessään suuria haasteita sellaisten jatkuvien ympäristöongelmien ratkaisemiseksi, jotka liittyvät monitahoisella tavalla tuotannon ja kulutuksen järjestelmiin. Vuoden 2015 raportti vaatii perustavanlaatuisia muutoksia ympäristön tilaa heikentäviin tuotanto- ja kulutusjärjestelmiin, jotka liittyvät mm. ruokaan, energiaan ja liikkumiseen.

Vuoden 2020 raportti ilmestyy ajankohtana, jolloin yhteiskuntaa haastavat virheelliset tiedot ja valeuutiset. Raportissa pyritään vastaamaan tähän haasteeseen: avoimuus ja läpinäkyvyys varmistetaan tieteellisen havaintojen kattavilla lähdeviitteillä. Lisäksi laadun, epävarmuuksien ja tietopuutteiden esittämistä on parannettu. Raportin ovat vertaisarvioineet perusteellisesti Eionet-verkosto, Euroopan komissio, Euroopan ympäristökeskuksen tieteellinen komitea ja kansainväliset asiantuntijat.

Valtiokohtaiset tiedot kertovat politiikan täytäntöönpanosta ja ne edesauttavat uusien kehityssuuntien ja käytäntöjen jakamista. Raportissa esitetään yhteenvetot kaikista teemakohtaisista arvioinneista. Lopuksi voidaan todeta, että raportissa käsitellään nykyisten ympäristöhaasteiden systeemistä luonnetta, kuten edellä mainitut tuotanto- ja kulutusjärjestelmät, sekä käsitteitä siitä, miten Eurooppa voi vastata nykyisiin ennennäkemättömiin ympäristö-, ilmasto- ja kestävyysaasteisiin.

^(?) 28 EU:n jäsenvaltiota yhdessä Islannin, Liechtensteinin, Norjan, Sveitsin ja Turkin kanssa.

^(?) Albania, Bosnia ja Herzegovina, Montenegro, Pohjois-Makedonia, Serbia ja Kosovo (YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmalla 1244/99 ja Kansainvälisen tuomioistuimen Kosovon itsenäisyysjulistuksesta antaman lausunnon mukaisesti).

Euroopan ympäristökeskus

**Euroopan ympäristö
Tila ja näkymät 2020
Tiivistelmä**

2019 — 14 pp. — 210 x 297 cm

ISBN 978-92-9480-116-6

doi: 10.2800/889423

Yhteydenotot EU:hun

Käynti tiedotuspisteessä

Euroopan unionin alueella toimii yhteensä satoja Europe Direct -tiedotuspisteitä. Lähimmän tiedotuspisteen osoite löytyy verkosta: https://europa.eu/european-union/contact_fi

Yhteydenotot puhelimitse tai sähköpostitse

Europe Direct -palvelu vastaa Euroopan unionia koskeviin kysymyksiin. Palveluun voi ottaa yhteyttä

- soittamalla maksuttomaan palvelunumeroon 00 800 678 910 11 (jotkin operaattorit voivat periä puhelumaksun),
- soittamalla puhelinnumeroon +32 22999696 tai
- sähköpostitse: https://europa.eu/european-union/contact_fi

Tietoa EU:sta

Verkkosivut

Tietoa Euroopan unionista on saatavilla kaikilla EU:n virallisilla kielillä Europa-sivustolla, https://europa.eu/european-union/index_fi

EU:n julkaisut

EU:n ilmaisia ja maksullisia julkaisuja voi ladata tai tilata osoitteesta <https://publications.europa.eu/fi/publications>.
Ilmaisia julkaisuja on mahdollista saada usean kappaleen erinä ottamalla yhteyttä Europe Direct -palveluun tai paikalliseen tiedotuspisteeseen (ks. https://europa.eu/european-union/contact_fi).

EU:n lainsäädäntö ja siihen liittyvät asiakirjat

EU:n koko lainsäädäntö vuodesta 1952 ja muuta tietoa EU:n oikeudesta on saatavilla kaikilla virallisilla kielillä EUR-Lex-tietokannassa osoitteessa <http://eur-lex.europa.eu>

EU:n avoin data

EU:n avoimen datan portaalin (<http://data.europa.eu/euodp/fi>) kautta on saatavilla EU:n data-aineistoja. Data on ilmaiseksi ladattavissa ja uudelleenkäytettävissä sekä kaupallista että ei-kaupallista käyttöä varten.

Euroopan ympäristökeskus
Kongens Nytorv 6
1050 Copenhagen K
Tanska

Puhelin: +45 33 36 71 00
Internet-sivut: eea.europa.eu
Facebook: www.facebook.com/European.Environment.Agency
Twitter: @EUEnvironment
LinkedIn: www.linkedin.com/company/european-environment-agency/
Kyselyt: eea.europa.eu/enquiries
Tilaa EEA:n ilmoitukset: <http://eea.europa.eu/sign-up>

TH-02-19-902-FI-N
doi: 10.2800/889423

Euroopan unionin
julkaisutoimisto